

Cultuurresponsief werken in de afasiezorg

Lizet van Ewijk

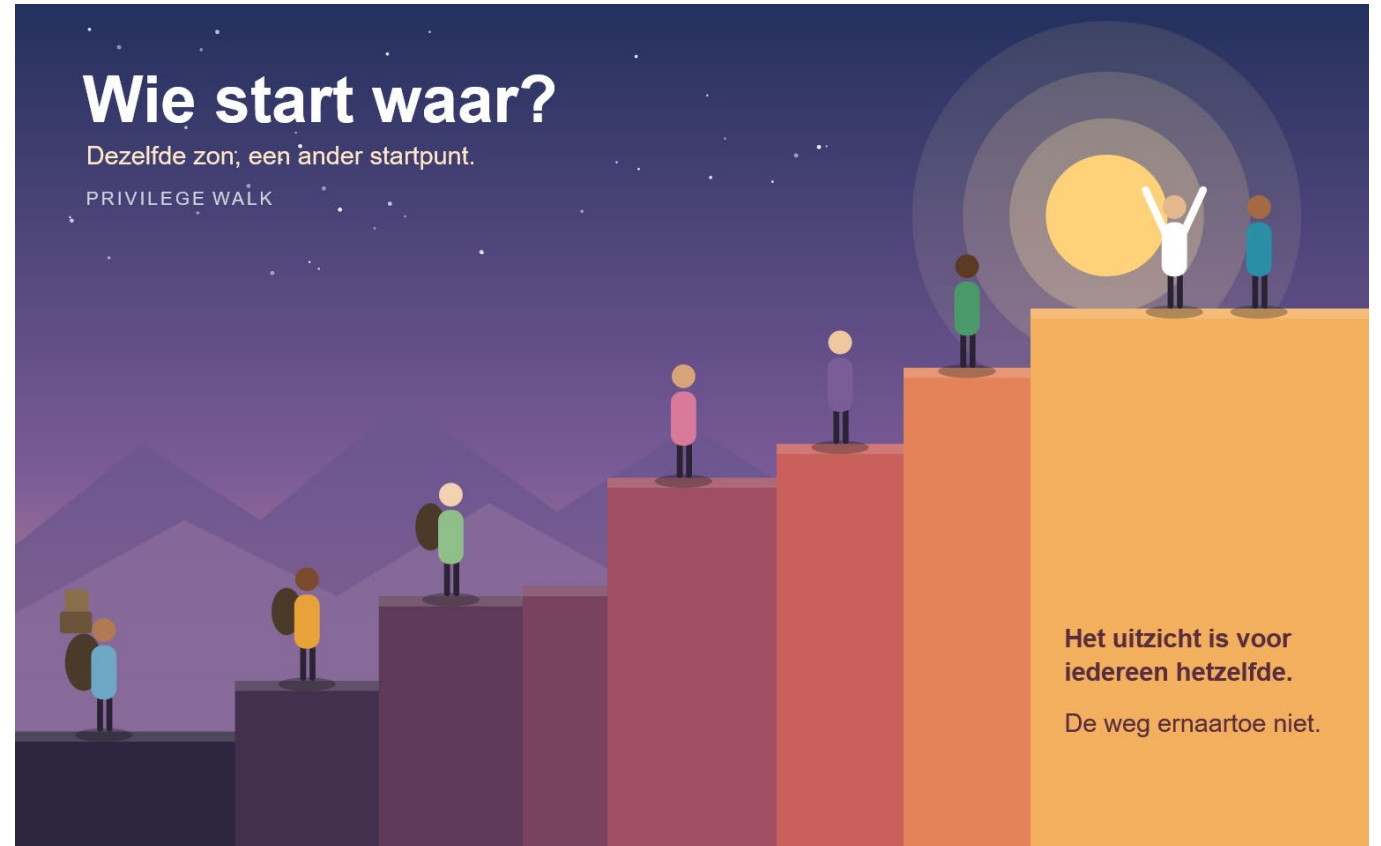
NNIZ – langdurige zorg; team deskundigheidsbevordering

Homeyra Saiid, Simone Hutten & Tonny Methorst

Privilige walk

- Eens = staan
- Oneens = zitten

Als ik in een verpleeghuis of andere
zorginstelling kom, herken ik daar iets
van mijn geschiedenis, cultuur of taal.

Eens = staan

Oneens = zitten

Als ik informatie nodig heb over zorg,
weet ik waar ik die kan vinden zonder
daarvoor afhankelijk te zijn van familie of
kennissen.

Eens = staan

Oneens = zitten

Ik maak me nooit zorgen over hoe
mensen reageren wanneer ik over mijn
partner vertel.

Eens = staan

Oneens = zitten

Ik kan dragen wat ik wil zonder bang te zijn
dat anderen mij daardoor als vreemd,
gevaarlijk of anders beoordelen.

Eens = staan

Oneens = zitten

Als ik niet tevreden ben over de zorg die ik krijg, vraag ik me niet af of dat te maken heeft met mijn huidskleur.

Eens = staan

Oneens = zitten

Ik kan met verschillende
gezondheidsklachten bij een zorgverlener
terecht zonder dat het gesprek direct over
mijn gewicht gaat.

Eens = staan

Oneens = zitten

Ik denk na over het mogelijk ontvangen van zorg zonder dat ik twijfel of zorgverleners met mij het beste voor hebben.

Eens = staan

Oneens = zitten

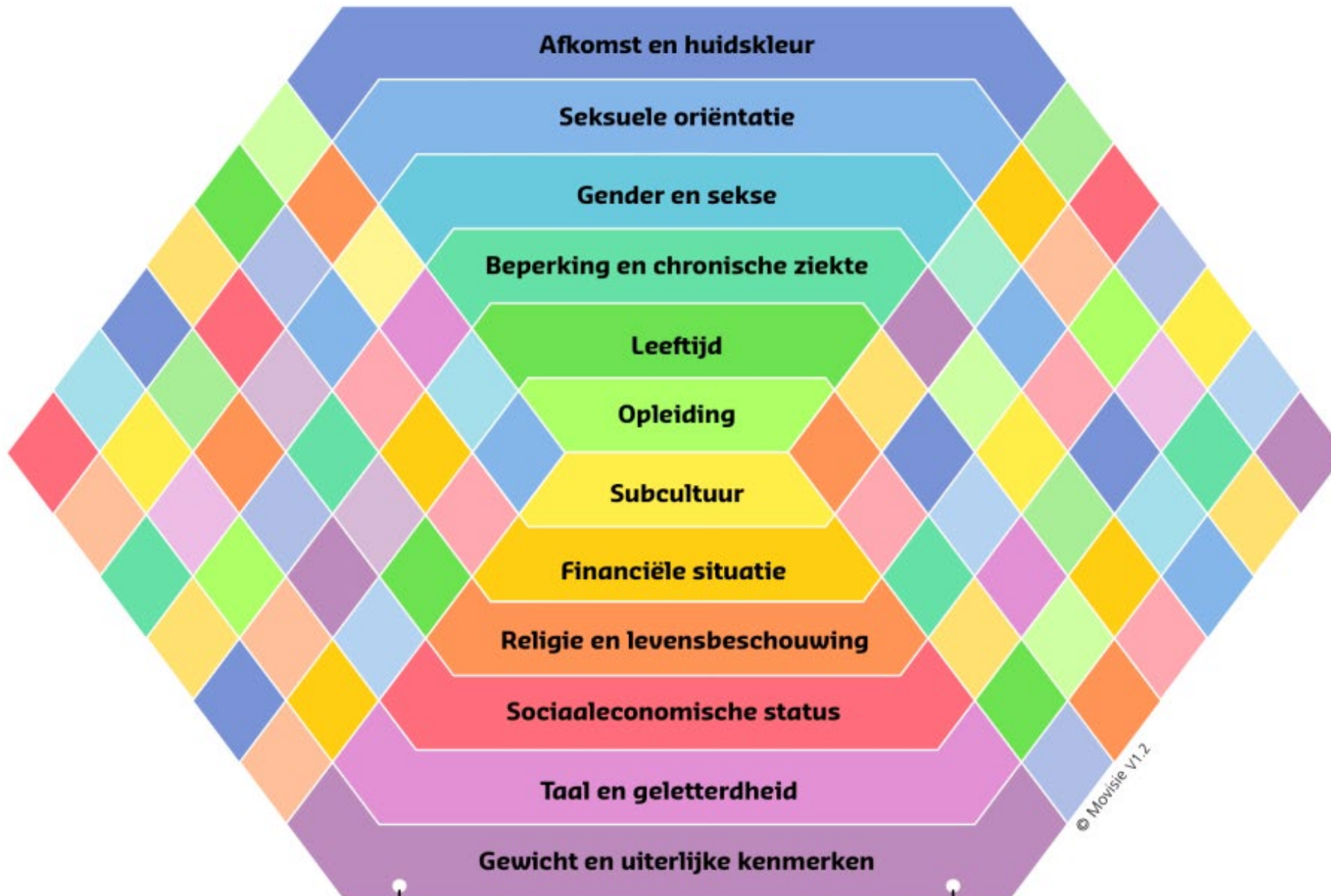
Korte reflectie met buur

Bij welke stelling voelde je je het meest ongemakkelijk?

Welke stelling kostte je het meeste moeite om te
beantwoorden?

Welke stelling had je zelf nooit eerder als privilege gezien?

Welke stelling verraste je het meest?

<https://www.movisie.nl/publicatie/diversiteitsvlechtwerk>

Intersectionaliteit

Afasie komt nooit alleen. Welke van deze stellingen worden mogelijk versterkt door de combinatie van afasie met andere kenmerken van iemands identiteit?”

https://www.ted.com/talks/kimberle_crenshaw_the_urgency_of_intersectionality

Reflexiviteit

Voor welke cliënten in mijn caseload zijn deze zorgen waarschijnlijk dagelijkse realiteit?

Welke groepen cliënten zie ik mogelijk minder goed omdat hun ervaringen niet op die van mij lijken?

Reflexiviteit is het vermogen om kritisch te onderzoeken hoe jouw eigen achtergrond, waarden, ervaringen, aannames en positie invloed hebben op wat je ziet, denkt en doet als professional. Het verschil met gewone reflectie is subtiel maar belangrijk

Reflectie: Heb ik goed gehandeld?

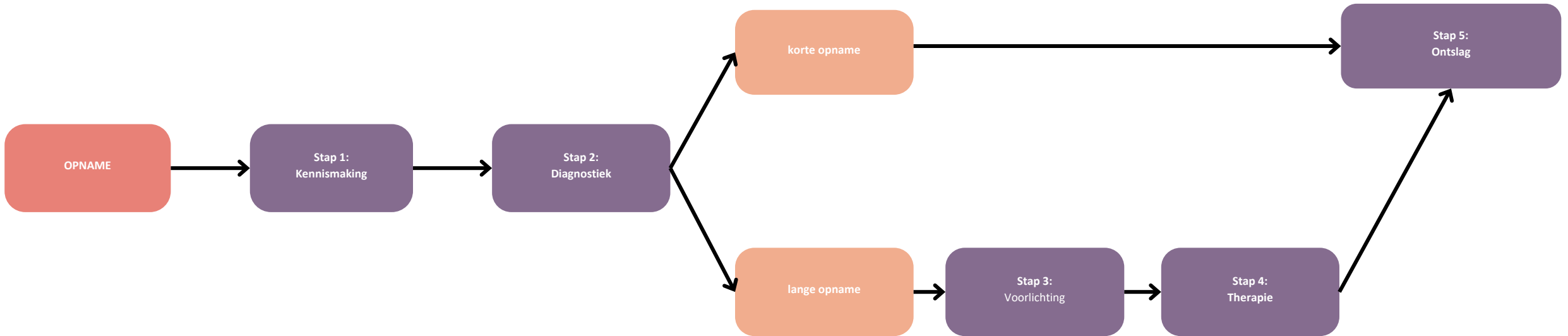
Reflexiviteit: Hoe beïnvloedt wie ik ben wat ik zie als goed handelen?

Raad ↩
Volksgezondheid
& Samenleving

Passende zorg is inclusieve zorg

Raad voor Volksgezondheid & Samenleving. (2022). *Passende zorg is inclusieve zorg: Een verkennend essay over wat ervoor nodig is om de zorg inclusiever te maken.*
<https://www.raadrvs.nl/adviezen/p/passende-zorg-is-inclusieve-zorg>

STAPPENPLAN ANDERSTALIGE PATIËNTEN - ZIEKENHUIS

Stap 1 Kennismaking

1a

Verzamel sociaal-culturele informatie via eerste contactpersoon (hobby's, geloof, vrijetijdsbesteding). Geef algemene informatie over afasie.

1b

Breng alle taalniveaus en de voorkeurstaal in kaart via anamnese anderstalige afasiepatiënten. [Klik hier voor de anamnese.](#)

1c

Zoek een collega die de taal van de patiënt spreekt, (intermenselijk contact) en kan tolken tijdens taalonderzoek.

Houd er rekening mee dat de rol van logopedisten in andere landen onbekend kan zijn.

1d

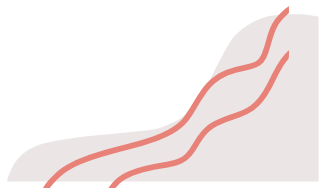
Inventariseer de mogelijkheden van de familie om als tolk te fungeren tijdens gesprekken en noteer dit in het dossier.

1e

Inventariseer bij de familie wie als co-therapeut kan fungeren. Ga na wie heeft die positie in de familie heeft en wie de patiënt zelf gekozen zou hebben.

1f

Is er geen collega of familie - schakel een professionele tolk in. Instrueer deze tolk hoe te vertalen tijdens taaldiagnostiek. [Klik hier om de instructie te starten.](#) Zo schakelt u een tolk in

Stap 2 Diagnostiek

2a

[Vraag een collega om te tolken tijdens onderzoek.](#)

Is er geen collega, benader dan de door de familie aangewezen co-therapeut of benader een professionele tolk.

Instrueer deze collega/co-therapeut/tolk.

[Klik hier](#) om de instructie te starten.

2b

Observeer de communicatieve vaardigheden met behulp van observatielijst Globamix. (modaliteiten checken?)

Houd hierbij rekening met de culturele achtergrond van je patiënt.

2c

Voer informeel taalonderzoek uit.

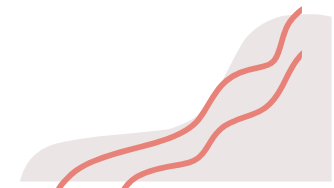
2d

Bespreek je bevindingen met de eerste contactpersoon en de patiënt. Uitleg in de moedertaal door de tolk is hierbij essentieel. Vraag de eerste contactpersoon om alle familieleden te informeren.

Geef ook communicatieadviezen mee.

Houd er rekening mee dat medische begrippen zoals afasie in andere landen onbekend kan zijn.

Stap 3 Voorlichting

3a

Informeer de patiënt en familie omtrent bevindingen diagnostiek. Leg uit wat afasie is samen met een tolk. Bekijk de animatie afasie (evt. ook dysfagie) in de voorkeurstaal samen met de patiënt (bron: Connected HealthLab) [Klik hier](#)

3b

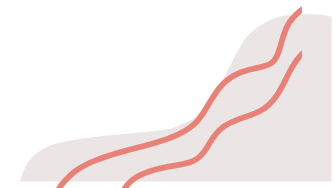
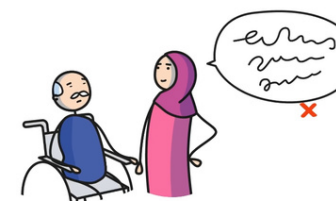
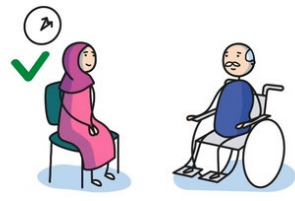
Gebruik terugvraagmethode om te controleren of familie en patiënt de informatie goed begrepen heeft.
Klik hier; terugvraagmethode.

3c

Gebruik beeldmateriaal bij je voorlichting wanneer de voorkeurstaal van de patiënt niet is opgenomen in de animatie [klik hier](#) voor beeldmateriaal.

3d

Laat een communicatieschrift achter en leg aan familie uit hoe deze te gebruiken. Noteer dit in het medisch dossier.

Stap 4 Therapie

4a

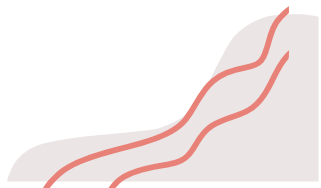
Leg de tolk/co-therapeut aan de patiënt en de eerste contactpersoon uit wat het doel van de behandeling is.

4b

Start therapie bij afasie.

Behandelsuggesties

- Gebruik color-cards passend bij de belevingswereld van de patiënt
- Maak gebruik van beeldwoordenboek
- Is de patiënt gelovig; laat de co-therapeut samen met de patiënt verzen uit de Koran reciteren, mantra's uit Bhagavad Gītā of religieuze liederen zingen
- Oefen situatief op activiteitsniveau
- Voor gerichte taaltherapie in verschillende talen;
[Free online aphasia therapy \(aphasiatherapyonline.com\)](https://aphasiatherapyonline.com)

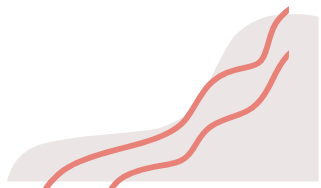
Stap 5 Ontslag

5a

Bij voorkeur patiënt verwijzen naar een zorginstelling of eerstelijns logopedist die bekend is met de culturele achtergrond en voorkeurstaal van de patiënt.

5b

Voor informatie en overdracht [zie link](#)

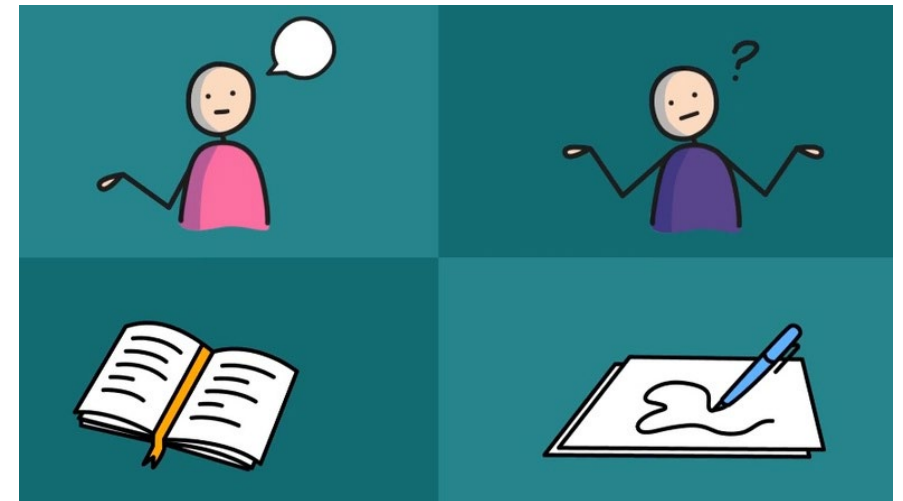

Aandachtspunten bij inzetten van (familie) tolk?

Hoe herken je een afasie?

De patiënt;

- Begrijpt niet wat er gezegd wordt of geeft een ander antwoord dan gevraagd of verwacht
- Zoekt naar woorden, denkt lang na voor spreken
- Zegt vaak 'uh'
- Wisselt de klanken: poter i.p.v boter, nokijn i.p.v. konijn
- Wisselt woorden: tafel i.p.v. stoel of vader i.p.v. zoon
- Zegt niet bestaande woorden: izook, peete
- Blijft woorden/ zinnen/ getallen herhalen
- Herhaalt jouw woorden/ zinnen
- Heeft moeite met lezen
- Heeft moeite met schrijven/maakt schrijffouten

Informatie en Overdracht

Hierin duidelijk vermelden; land van herkomst, taal, schoolse vaardigheden, talig functioneren in het Nederlands. Hoe de diagnostiek is verricht - gebruik van een tolk?

Zo ja, was dat een familielid? Is deze persoon geschoold en kan hij/zij ondersteunen?

Instelling

Voorwaarden scheppen: opleiden van verpleegkundigen/verzorgenden om bij therapeutisch proces te ondersteunen.

Voor meer informatie over diagnostiek en therapie, zie;

Diagnostiek

[Link](#)

Therapie

[Link](#)

CONTENTS

01

Anamnese anderstalige afasiepatiënten:
Bijlage 9B

<https://www.afasienet.com/wp-content/uploads/Logopedische-Richtlijn-Diagnostiek-en-behandeling-van-Afasie-def.-november-2015.pdf>

02

Connected Healthlab
<https://connectedhealthlab.nl/products/>

03

Tolk
<https://www.zoschakeltueentolkin.nl/>

04

Terugvraag methode
<https://www.pharos.nl/infosheets/laaggeletterdheid-en-beperkte-gezondheidsvaardigheden-de-terugvraagmethode/>

05

<https://www.aphasiatherapyonline.com/>